

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie V./2018
Plénum

Nález:

spisová značka	PL. ÚS 1/2017
populárny názov	Exekučná imunita majetku štátu
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o súlade právnych predpisov
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	14.02.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 12 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 14 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 4 zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov § 28a zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov § 38ab
analytická právna veta	Je ústavne neprípustné, aby subjektom vystupujúcim v právnych vzťahoch so štátom, ktorých predmetom je majetok, nebolo garantované dostatočne efektívne a účinné uspokojenie ich majetkových nárokov.
skutkový stav a základné fakty	Okresný súd v odôvodnení svojho návrhu uvádza, že 12. augusta 2014 ako súd exekučný poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie na základe exekučného titulu – rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 29 Cb 68/2003-1208 zo 7. novembra 2011 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 105/2013-1732 z 30. júna 2014, ktorý nadobudol vykonateľnosť 22. júla 2014. Oprávnený doručil okresnému súdu 21. decembra 2015 podanie, v ktorom namietol nesúlad napadnutých ustanovení zákona o energetike s označenými ustanoveniami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu. Okresný súd uznesením č. k. 39 Er 3637/2014-685 z 12. apríla 2016 predmetné exekučné konanie podľa v tom čase účinného § 109 ods. 1 písm. b) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov prerušil, pretože dospel k záveru, že napadnuté ustanovenia zákona o energetike, ktoré je povinný aplikovať v exekučnom konaní, nie sú v súlade s označenými ustanoveniami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu. Podľa okresného súdu „... z ust. § 28a zákona č. 657/2004 Z. z. vyplýva, že exekučná imunita sa má vzťahovať na takmer všetky zložky majetku držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla vlastneného štátom, resp. štátom určenou osobou, akým je aj povinný, a to na všetok nehnuteľný majetok, peňažné prostriedky, pohľadávky a finančné nástroje bez ohľadu na ich účel ako aj na

	<p>akýkoľvek ďalší majetok definovaný účelom (slúžiaci na výrobu a rozvod tepla). Súd sa stotožňuje s názorom oprávneného, že je veľmi ťažké si predstaviť relevantný majetok držiteľa povolenia, na ktorý by súdny exekútor mohol viesť exekúciu, keďže uvedené ustanovenie poskytuje majetku povinného v podstate absolútnu exekučnú imunitu, a to aj v prípade existencie právoplatného a vykonateľného exekučného titulu ako je tomu aj v tomto prebiehajúcom exekučnom konaní. V dôvodovej správe k zákonu č. 439/2015 Z. z., ktorým sa do zákona č. 657/2014 Z. z. doplnilo ust. § 28a je explicitne deklarované, že touto právnou úpravou sa zavádza absolútna exekučná imunita.“</p> <p>Podľa okresného súdu napadnutá právna úprava nespĺňa požiadavky ústavne akceptovanej miery exekučnej imunity vyjadrené v náleze ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 111/2011. Okrem toho je okresný súd toho názoru, že napadnuté ustanovenie § 38ab zákona o energetike predstavuje „... opatrenie zavedené v rozpore so zákazom retroaktivity, keďže sa ním odníma efektívna vykonateľnosť súdom priznanej pohľadávky, čo podľa záverov Ústavného súdu SR ako aj ESLP nie je právne udržateľný stav. Podľa názoru súdu nejde o nepravú retroaktívnu, ako tvrdí povinný, ale o tzv. pravú retroaktívnu, pretože § 38ab zákona č. 657/2004 Z. z. spätne mení jej charakter z vymožiteľnej pohľadávky na naturálnu obligáciu“.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Znenie napadnutej právnej úpravy</p> <p>Podľa § 28a zákona o tepelnej energetike exekúciu podľa osobitného predpisu nepodlieha</p> <p>a) nehnuteľný majetok držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla, ktorý je právnickou osobou so stopercentnou majetkovou účasťou štátu alebo Fondu národného majetku Slovenskej republiky, alebo v ktorej má právnická osoba určená podľa osobitného predpisu stopercentnú majetkovú účasť,</p> <p>b) peňažné prostriedky a pohľadávky držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla, ktorý je právnickou osobou so stopercentnou majetkovou účasťou štátu alebo Fondu národného majetku Slovenskej republiky, alebo v ktorej má právnická osoba určená podľa osobitného predpisu stopercentnú majetkovú účasť,</p> <p>c) finančné nástroje vo vlastníctve držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla, ktorý je právnickou osobou so stopercentnou majetkovou účasťou štátu alebo Fondu národného majetku Slovenskej republiky, alebo v ktorej má právnická osoba určená podľa osobitného predpisu stopercentnú majetkovú účasť,</p> <p>d) iný majetok slúžiaci na výrobu a rozvod tepla vo vlastníctve držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla, ktorý je právnickou osobou so stopercentnou majetkovou účasťou štátu alebo Fondu národného majetku Slovenskej republiky, alebo v ktorej má právnická osoba určená podľa osobitného predpisu stopercentnú majetkovú účasť.</p> <p>Podľa § 38ab zákona o tepelnej energetike konania začaté pred dňom účinnosti tohto zákona podľa osobitného predpisu, 19a) ktoré postihujú majetok podľa § 28a, súd bezodkladne zastaví.</p> <p>Podstata návrhu okresného súdu spočíva v spochybnení súladu exekučnej imunity držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla, ktorý je právnickou osobou so stopercentnou majetkovou účasťou štátu alebo Fondu národného majetku Slovenskej republiky, alebo v ktorej má právnická osoba určená podľa osobitného predpisu stopercentnú majetkovú účasť, vzťahujúcej sa na jeho nehnuteľný majetok, jeho peňažné prostriedky a pohľadávky, finančné nástroje v jeho vlastníctve a iný jeho majetok slúžiaci na výrobu a rozvod tepla zavedenej ustanovením § 28a zákona o tepelnej energetike s princípom právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy, právom na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 12 ods. 2 ústavy, základným právom vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zákazom diskriminácie</p>

podľa čl. 14 dohovoru a právom pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Nesúladi § 38ab zákona o tepelnej energetike s označenými ustanoveniami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu okresný súd namieta aj z dôvodu, že zavádza uplatnenie exekučnej imunity podľa § 28a zákona o tepelnej energetike aj v konaniach začatých pred dňom účinnosti tohto zákona podľa osobitného predpisu, ktoré má súd bezodkladne zastaviť, v dôsledku čoho má napadnutá právna úprava pôsobiť retroaktívne, t. j. v rozpore s princípom zákazu retroaktivity.

Ústavný súd sa posúdením súladu exekučnej imunity majetku štátu s označenými článkami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu už podrobne zaoberal v konaní sp. zn. PL ÚS 111/2011. V náleze zo 4. júla 2012 v tejto veci dospel k záveru, že za ústavne a medzinárodnoprávne neakceptovateľnú nemožno považovať exekučnú imunitu ako takú, ale len jej rozsah a koncept vyplývajúci z napadnutej právnej úpravy. Verejný záujem na zachovaní určenia majetku štátu na plnenie jedinečných a nezastupiteľných verejných úloh štátu je nespochybniteľný, ústavne neudržateľným sa však stáva vo chvíli, keď charakter a spôsob jeho normatívneho ukotvenia obmedzuje základné práva fyzických osôb alebo právnických osôb vystupujúcich v právnych vzťahoch so štátom do tej miery, že tieto základné práva a slobody nemožno primerane užívať, takže sa stávajú iluzórnymi (PL. ÚS 111/2011-61).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu sú ústavou zaručené základné práva a slobody obmedziteľné za podmienok ustanovených v čl. 13 ods. 2, 3 a 4 ústavy. Podľa uvedených ustanovení ústavy základné práva a slobody možno obmedziť len zákonom, pričom zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky, pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel a obmedzenia základných práv a slobôd možno použiť len na ustanovený cieľ. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu obmedziť základné práva a slobody možno len v záujme dosiahnutia legitímneho cieľa spočívajúcom v ochrane dôležitého verejného záujmu, pričom opatrenie obmedzujúce základné práva a slobody musí byť vo vzťahu k sledovanému cieľu proporcionálne.

Ústavný súd tak aj v tejto veci (obdobne ako vo veci sp. zn. PL. ÚS 111/2011) považoval za potrebné pristúpiť ku skúmaniu, či v namietanej právnej úprave zákonodarca zachoval spravodlivú rovnováhu medzi potrebami všeobecného záujmu spoločnosti a požiadavkou ochrany základných práv jednotlivca [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 23. 9. 1982 o sťažnosti č. 7151/75; 7152/75 vo veci Sporong and Lönnroth v. Sweden, § 69]. Test proporcionality uskutočňovaný v rámci ústavného prieskumu napadnutej právnej úpravy je založený na troch po sebe nasledujúcich krokoch. Prvým krokom je jednak test existencie ústavou nevyhlúčeného a dostatočne dôležitého cieľa (test of legitimate aim/effect) a tiež test racionálnej väzby medzi napadnutou právnou úpravou a ňou sledovaným cieľom (účelom (conduciveness)), teda hľadisko vhodnosti (Geeignetheit). Druhým krokom je zisťovanie kritéria nevyhnutnosti, resp. potrebnosti, či použitia najmenej drastických, resp. šetrnejších prostriedkov (Erforderlichkeit, test of necessity, test of subsidiarity, least intrusiveness) k dosiahnutiu cieľa sledovaného napadnutou právnou úpravou. Napokon tretím krokom je hľadisko proporcionality v užšom zmysle slova (Angemessenheit, test of proportionality in the strict sense, proportionate effect; not overly onerous), ktorého obsah tvorí porovnanie miery zásahov do ústavou chránených hodnôt vyvolané uplatnením napadnutej právnej úpravy (napr. PL. ÚS 11/2013, PL. ÚS 3/09, m. m. PL. ÚS 19/09, m. m. PL. ÚS 23/06).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri posudzovaní súladu napadnutej právnej úpravy s označenými ustanoveniami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu pristúpil konkrétne k preskúmaniu, či exekučná imunita majetku štátu podľa napadnutej právnej úpravy zasahuje do príslušných základných práv, resp. ich obmedzuje a ak áno, či spĺňa kritéria ústavne a medzinárodne konformného obmedzenia základných práv a slobôd, konkrétne, či obmedzenie označených

základných práv zavedením exekučnej imunity štátu podľa napadnutej právnej úpravy je ustanovené zákonom, rešpektuje podstatu označených základných práv, sleduje legitímny cieľ a rešpektuje zásadu proporcionality.

K namietanému nesúladu napadnutej právnej úpravy so základným právom vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právom pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu

Podľa ESĽP pojem „pokojné užívanie svojho majetku“ obsiahnutý v čl. 1 dodatkového protokolu vyjadruje široký medzinárodný právny koncept vlastníctva, ktorý zahŕňa všetky „nadobudnuté“ práva, ktoré predstavujú majetok (rozsudok ESĽP z 26. 6. 1986 vo veci Van Marle a.o. proti Holandsku, sťažnosť č. 8543/79, § 41). Pod pojem „majetok“ podľa čl. 1 dodatkového protokolu tak možno zahrnúť aj nároky, ktoré sú „dostatočne uznané za vykonateľné“ (rozsudok ESĽP z 9. 12. 1994 vo veci Stran Greek Refineries a.o. proti Grécku, sťažnosť č. 13427/87, § 59; rozsudok ESĽP z 28. 9. 2004 vo veci Kopecký proti Slovensku, sťažnosť č. 44912/98, § 25 a nasl.). Rozsah ochrany zaručený čl. 1 dodatkového protokolu tak rozhodne zahŕňa nároky priznané jednotlivcovi „konečným a záväzným“ rozsudkom súdu (rozsudok ESĽP z 9. 12. 1994 vo veci Stran Greek Refineries a.o. proti Grécku, sťažnosť č. 13427/87, § 59 a nasl.). Pojem „majetok“ podľa čl. 1 dodatkového protokolu zahŕňa nároky, vo vzťahu ku ktorým má jednotlivec „legitímne očakávania získania účinného užívania vlastníckeho práva“ (rozsudok ESĽP z 25. 10. 2001 vo veci Saggio proti Taliansku, sťažnosť č. 41879/98, § 24; rozsudok z 12. 7. 2001 vo veci Knieža Hans-Adam II. Lichtenštajnský v. Nemecko, sťažnosť č. 42527/98, § 83). Pre určenie, či takéto „legitímne očakávania“ sú dané, ESĽP požaduje, aby daný nárok mal adekvátny základ v národnom práve, čo je napríklad dané vtedy, keď existuje právoplatné rozhodnutie súdu potvrdzujúce daný nárok (rozsudok ESĽP z 28. 9. 2004 vo veci Kopecký proti Slovensku, sťažnosť č. 44912/98, § 45 a nasl.).

V súlade so štruktúrou čl. 1 dodatkového protokolu a vychádzajúc z judikatúry ESĽP možno rozlíšiť tri typy zásahu do práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu: zbavenie majetku (odsek 1 druhá veta), kontrola užívania majetku (odsek 2) a iné zásahy (odsek 1 prvá veta).

Podľa judikatúry ESĽP k zbaveniu majetku môže dôjsť nie len na základe formálneho prevedenia vlastníctva k majetku, čo vedie k jeho strate v prospech štátu alebo vo verejnom záujme, ale rovnako tak aj na základe autoritatívneho opatrenia, ktorého účinky sú tak závažné škodlivé ako účinky formálneho zbavenia majetku. V tomto kontexte ESĽP posudzuje, či zostávajúca právna situácia vlastníka mu stále umožňuje zmysluplné užívanie jeho majetku (rozsudok ESĽP z 28. 10. 1999 vo veci Brumarescu proti Rumunsku, sťažnosť č. 28342/95, § 77).

Napadnutú právnu úpravu možno zaradiť aj pod „iný zásah“ do práva pokojne užívať majetok (ako zbavenie majetku), za ktorý ESĽP označil prípad nevykonania súdneho alebo správneho rozhodnutia v prospech oprávneného vlastníka (rozsudok ESĽP z 2. 3. 2004 vo veci Popescu proti Rumunsku, sťažnosť č. 48102/99, § 80) a prípad intervencie zákonodarcu do prebiehajúceho konania (rozsudok ESĽP z 9. 12. 1994 vo veci Stran Greek Refineries a.o. proti Grécku, sťažnosť č. 13427/87, § 68).

Bez ohľadu na to, či napadnutú právnu úpravu možno subsumovať pod zbavenie majetku alebo iný zásah do práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, vychádzajúc s judikatúry ESĽP je nesporné, že napadnutá právna úprava predstavuje zásah do práva na pokojné užívanie majetku. Napokon to, že právna úprava exekučnej imunity majetku štátu spadá do rámca vecnej pôsobnosti čl. 20 ods.1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu ústavný súd už konštatoval v náleze vo veci č. k. PL. ÚS 111/2011-61. Podľa ústavného súdu nútený výkon rozhodnutia podľa exekučného práva sa

totiž vždy musí nevyhnutne pojmovo spájať nie iba s tvrdeným majetkovým nárokom, ale v dôsledku existencie exekučného titulu s už konštituovaným legitímnym očakávaním splnenia vykonateľne judikovanej pohľadávky veriteľa voči štátu. Keďže napadnutá právna úprava predstavuje obmedzenie základného práva vlastníť majetok, resp. práva na pokojné užívanie majetku, ústavný súd pristúpil k preskúmaniu, či toto obmedzenie rešpektuje vyššie uvádzané ústavné požiadavky prípustného obmedzenia základných práv a slobôd.

Obdobne ako podľa ústavy aj ESLP uznáva, že zásah do základných práv a slobôd možno považovať za prípustný, iba ak k nemu dochádza na základe zákona, ak sleduje verejný záujem a ak je vo vzťahu k nemu proporcionálne. Podľa judikatúry ESLP štáty požívajú širokú mieru uváženia pri určovaní verejného záujmu. Iba zbavenie majetku preukázateľne bez rozumného základu neuspokojuje požiadavku sledovania verejného záujmu (rozsudok ESLP z 28. 7. 1999 vo veci Immobiliare Saffi proti Taliansku, sťažnosť č. 22774/93, § 49).

V posudzovanej veci je nesporné, že exekučná imunita štátu podľa napadnutej právnej úpravy je v zmysle čl. 13 ods. 2 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu ustanovená zákonom. Navyše, obmedzenie základného práva vlastníť majetok, resp. práva na pokojné užívanie majetku exekučnou imunitou štátu podľa napadnutej právnej úpravy rešpektuje podstatu tohto práva. Uvedené obmedzenie totiž neohrozuje toto právo ako také, pretože jeho účinkom nie je odňatie vlastníctva pohľadávky voči štátu, ale „len“ značné sťaženie jej núteného vymoženía. Pokiaľ ide o cieľ spočívajúci v ochrane verejného záujmu, ktorý exekučná imunita majetku štátu podľa napadnutej právnej úpravy sleduje, podľa okresného súdu napadnutá právna úprava neidentifikuje všeobecný, verejnoprospešný cieľ, ktorý by mohla sledovať a nespomína ho ani dôvodová správa. Podľa okresného súdu ako jediný identifikovateľný cieľ sa javí byť znemožnenie uspokojenia pohľadávky v prebiehajúcom súdnom konaní.

Zamedzenie ohrozenia výroby tepla a jeho rozvodu konečným odberateľom, vrátane domácností, možno nepochybne považovať za legitímny cieľ sledujúci plnenie požiadaviek verejného záujmu. Ústavný súd sa už aj skôr vyjadril (PL. ÚS 11/96, PL. ÚS 111/2011), že využívanie majetku pre potreby verejného záujmu môže byť dôvodom na obmedzenie nielen vlastníckeho práva, ale aj ďalších základných práv alebo slobôd, uplatňovaním ktorých by tento majetok prestal slúžiť potrebám verejného záujmu. Exekučná imunita majetku štátu podľa napadnutej právnej úpravy je prostriedkom na dosiahnutie verejného záujmu. Z pohľadu sledovania verejného záujmu je legitímna a teda je spôsobilým dôvodom obmedzenia základného práva vlastníť majetok, resp. pokojne užívať majetok.

Pokiaľ ide o kritérium vhodnosti, t. j. či exekučná imunita majetku štátu zavedená napadnutou právnou úpravou je pre dosiahnutie ňou sledovaného cieľa objektívne vhodná a racionálna ústavný súd konštatuje, že zákonodarcom zvolené opatrenie je spôsobilé dosiahnuť zamýšľaný cieľ – zamedzenie ohrozenia výroby tepla a jeho rozvod konečným odberateľom, vrátane domácností. V situácii, keď vlastníť pohľadávky voči držiteľovi povolenia na výrobu a rozvod tepla, ktorý je právnickou osobou so 100 % majetkovou účasťou štátu, disponuje exekučným titulom a iniciuje začatie exekučného konania, je exekučná imunita na jeho majetok účinnou zábranou proti definitívnej eliminácii využívania tohto majetku na verejné účely (PL. ÚS 111/2011). Exekučná imunita štátu podľa napadnutej právnej úpravy umožňuje, aby majetok, ktorý je jej predmetom, nebol prostredníctvom výkonu rozhodnutia legálne „vyňatý“ z naplňania verejného záujmu.

K druhému kroku testu proporcionality, kritériu nevyhnutnosti, ústavný súd uviedol, že cieľ sledovaný exekučnou imunitou majetku štátu podľa napadnutej právnej úpravy nie je možné dosiahnuť prostredníctvom iných opatrení, ktoré by účinne chránili majetok štátu určený na plnenie verejných úloh a zároveň by základné právo vlastníť majetok, resp. právo na pokojné užívanie majetku

neobmedzovali vôbec alebo ho obmedzovali v menšom rozsahu ako exekučná imunita majetku štátu. Ani účastníci konania neuviedli a ani ústavný súd neidentifikoval žiadne iné nástroje ochrany využitia majetku štátu na verejný účel (t. j. výrobu tepla a jeho rozvod konečným odberateľom, vrátane domácností) ako je zavedenie exekučnej imunity na majetok slúžiaci na daný účel.

Ústavný súd sa už vyjadril (PL. ÚS 111/2011), že posúdenie rozsahu exekučnej imunity štátu je potrebné zvažovať v rámci tretieho kroku testu proporcionality, ktorého obsah tvorí porovnanie miery zásahov do ústavou chránených hodnôt vyvolané uplatnením napadnutej právnej úpravy.

Podľa výslovného znenia napadnutých ustanovení zákona o tepelnej energetike sa má exekučná imunita vzťahovať v podstate na všetok nehnuteľný majetok, všetky peňažné prostriedky a pohľadávky a všetky finančné nástroje vo vlastníctve držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla o 100 % majetkovou účasťou štátu, ako aj na všetok iný jeho majetok slúžiaci na výrobu a rozvod tepla. Exekučnej imunite tak nepodlieha len hmotný majetok slúžiaci na iný účel ako na výrobu a rozvod tepla. Naopak, nehnuteľný majetok, peňažné prostriedky a pohľadávky a finančné nástroje vo vlastníctve držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla so 100 % majetkovou účasťou štátu podliehajú exekučnej imunite bez ohľadu na ich účel, t. j. nie len vtedy, pokiaľ slúžia na výrobu a rozvod tepla, ale aj vtedy, ak slúžia na iný, napríklad podnikateľský účel. Napokon, držiteľ povolenia na výrobu a rozvod tepla so 100 % majetkovou účasťou štátu môže pomerne jednoducho zabrániť exekúcii aj svojho hmotného majetku neslúžiaceho na výrobu a rozvod tepla, a to tým, že by ho za odplatu previedol na iný subjekt. Peňažné prostriedky získané predajom takéhoto majetku podľa napadnutej právnej úpravy už v plnom rozsahu podliehajú exekučnej imunite. Napadnutá právna úprava tak poskytuje exekučnú imunitu majetku štátu nad rámec miery nevyhnutnej pre dosiahnutie ňou sledovaného cieľa. Miera, ktorou sa podľa napadnutej právnej úpravy uspokojuje verejný záujem na zamedzení ohrozenia výroby tepla a jeho rozvodu konečným odberateľom vrátane domácností, je síce vysoká, keďže exekučná imunita štátu podľa napadnutej právnej úpravy sa vzťahuje takmer na všetok majetok držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla so 100 % majetkovou účasťou štátu, táto miera však spôsobuje značnú ujmu na základnom práve vlastníť majetok, resp. práve pokojne užívať majetok, keďže de facto môže úplne zabrániť vymoženiu veriteľovej pohľadávky judikovanej platným a vykonateľným exekučným titulom, a to aj jej uspokojením z majetku neslúžiacom na výrobu a rozvod tepla, čím základné právo veriteľa vlastníť majetok, resp. pokojne užívať majetok stavia do roviny iluzórnosti.

Veriteľovi štátu (ako oprávnenému v exekučnom konaní) po zastavení exekúcie súdom (ex offio) podľa napadnutej právnej úpravy právny poriadok neposkytuje žiadny účinný právny prostriedok na nútené vymoženie jeho pohľadávky voči štátu. Týmto spôsobom dochádza k obmedzeniu základného práva vlastníť majetok, resp. pokojne užívať majetok veriteľa štátu, ktoré nemožno v právnom štáte považovať za akceptovateľné. Napadnutá právna úprava ústavne neakceptovateľným spôsobom uprednostňuje verejný záujem na majetku štátu na úkor oprávneného záujmu veriteľa na uspokojení jeho vymáhanej pohľadávky. Rozsah exekučnej imunity majetku štátu podľa napadnutej právnej úpravy spôsobuje, že uspokojenie veriteľovej vykonateľne judikovanej pohľadávky voči štátu je v plnej miere závislé od vôle štátu ako povinného subjektu. Hoci exekučná imunita štátu podľa napadnutej právnej úpravy neznamená úplnú apriórnu nemožnosť exekúcie majetku držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla so 100 % majetkovou účasťou štátu, keďže exekučnej imunite nepodlieha určitý jeho majetok, rozsah exekučnej imunity štátu podľa napadnutej právnej úpravy však naznačuje mimoriadnu náročnosť procesu legálneho domáhania sa uspokojenia veriteľovej pohľadávky. Napadnutá právna úprava poskytuje mimoriadne úzky priestor na domáhanie sa uspokojenia pohľadávky veriteľa voči držiteľovi povolenia na výrobu a rozvod tepla so 100 % majetkovou účasťou štátu cestou núteného výkonu rozhodnutia. Tento priestor v podstate

tvorí škála možností pohybujúcich sa v rozpätí od extrémnej, a tak aj neprimeranej právnej i faktickej náročnosti procesu vedúceho k uspokojeniu vykonateľne judikovanej pohľadávky, až po jej právnu i faktickú nevykonateľnosť (PL. ÚS 111/2011).

Bez spochybnenia konceptu zvýšenej miery ochrany majetku štátu pred jeho odňatím z vlastníckej sféry štátu v záujme plnenia verejného záujmu ústavný súd už konštatoval (PL. ÚS 111/2011), že je ústavne neprípustné, aby subjektom vystupujúcim v právnych vzťahoch so štátom, ktorých predmetom je majetok, nebolo garantované dostatočne efektívne a účinné uspokojenie ich majetkových nárokov. V opačnom prípade, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá je adresátom mocenského pôsobenia štátu a podlieha jeho vrchnostenskému postaveniu, v právnych vzťahoch obsahujúcich povinnosť štátu plniť môže len dúfať, že štát svoju povinnosť splní dobrovoľne, lebo inak jej právny poriadok nezabezpečuje dôvodne očakávaný majetkový prospech využiteľný v právnom priestore vymedzenom zákonným obsahom vlastníckeho práva.

Podľa ústavného súdu legislatívne riešenie exekučnej imunity majetku slúžiaceho na výrobu tepla a jeho rozvod konečným odberateľom, vrátane domácností, by malo mať takú podobu, ktorá na jednej strane rešpektuje verejný záujem na ochrane majetku slúžiacom na výrobu a rozvod tepla konečným odberateľom, vrátane domácností, ale na druhej strane umožňuje veriteľovi držiteľovi povolenia na výrobu a rozvod tepla domôcť sa uspokojenia primeranej časti svojej pohľadávky z majetku neslúžiacom na výrobu a rozvod tepla. Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že napadnuté ustanovenia § 28a a § 38ab zákona o tepelnej energetike nie sú v súlade s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

K namietanému nesúladu napadnutej právnej úpravy so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Efektívny nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov je podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 111/2011). To zodpovedá aj judikatúre ESĽP, podľa ktorej výkon súdneho rozhodnutia je považovaný za integrálnu súčasť prejednávania veci podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na výkon rozhodnutia vyplýva z princípu vlády práva. Podľa ESĽP by totiž právo na spravodlivé súdne konanie bolo iluzórne, ak by vnútroštátny právny systém umožňoval, aby meritórne a záväzné súdne rozhodnutie zostalo neúčinné na ujmu jednej zo sporových strán (rozsudok ESĽP z 19. 3. 1997 vo veci Hornsby proti Grécku, sťažnosť č. 18357/91, § 40). Európsky súd pre ľudské práva ďalej uvádza, že omeškanie a brzdenie („delay“) výkonu rozhodnutia môže byť v špeciálnych okolnostiach ospravedlniteľné, nesmie však znehodnocovať a poškodzovať podstatu práva chráneného čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudok ESĽP z 28. 7. 1999 vo veci Immobiliare Saffi proti Taliansku, sťažnosť č. 22774/93, § 74; rozsudok ESĽP zo 7. 5. 2002 vo veci Burdov proti Rusku, sťažnosť č. 59498/00, § 35).

Exekučné konanie, v ktorom sú obligatórne aplikované právne normy účinne znemožňujúce alebo výrazne oslabujúce efektívne uspokojenie vykonateľne prisúdenej pohľadávky, negarantuje potrebné procesné záruky súdnej ochrany veriteľovho vlastníckeho práva. Ak v exekučnom konaní exekučný súd dospeje k záveru, že majetok prichádzajúci do úvahy na účel uspokojenia nie je možné podľa osobitných predpisov prostriedkami núteného výkonu rozhodnutia postihnúť, je povinný podľa § 57 ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku exekučné konanie zastaviť. Obdobne, aj podľa napadnutého ustanovenia § 38ab zákona o tepelnej energetike exekučný súd má zastaviť konania, ktoré postihujú majetok podľa § 28a zákona o tepelnej energetike, a to dokonca aj vtedy, ak tieto konania

boli začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Exekučné konanie, v ktorom veriteľ štátu uplatnil svoj právoplatne a vykonateľne priznaný nárok, sa tak musí ukončiť procesným rozhodnutím bez možnosti reálneho vymoženia judikovanej pohľadávky, procesne teda bez meritórneho ukončenia.

Podľa ústavného súdu podstata konštatovanej neprimeranosti ochrany majetku štátu pred uskutočnením výkonu rozhodnutia vyplývajúcej z napadnutej právnej úpravy je, že veriteľ štátu (oprávnený v exekučnom konaní) po zastavení exekúcie súdom (ex offa) práve z dôvodov tejto reštrikcie stráca účinný právny prostriedok na vynútené vymoženie svojej pohľadávky. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že exekučná imunita majetku štátu podľa § 28a a §38ab zákona o tepelnej energetike nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo je v okolnostiach posudzovaného návrhu logický dôsledok ich nesúlady s čl. 20 ods. 1 ústavy a s čl. 1 dodatkového protokolu.

K namietanému nesúladu napadnutej právnej úpravy so základným právom na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 12 ods. 2 ústavy a zákazom diskriminácie podľa čl. 14 dohovoru

Podľa ústavného súdu exekučná imunita majetku štátu podľa napadnutej právnej úpravy pôsobí diskriminačne, keďže zaobchádza s jednou skupinou osôb (s držiteľmi povolenia na výrobu a rozvod tepla, ktorí sú právnickou osobou so 100 % majetkovou účasťou štátu) v porovnaní s inou skupinou (držiteľmi povolenia na výrobu a rozvod tepla, ktorí sú právnickou osobou s nižšou majetkovou účasťou štátu, alebo bez majetkovej účasti štátu) inak, a to tak, že zatiaľ čo osobám patriacim do prvej skupiny priznáva exekučnú imunitu ich majetku, osobám patriacim do druhej skupiny takúto exekučnú imunitu nepriznáva, hoci medzi oboma skupinami nie sú rozdiely takého druhu a takej závažnosti (obe skupiny osôb v rámci svojej činnosti sledujú verejný účel spočívajúci vo výrobe a rozvode tepla konečným odberateľom vrátane domácností), ktoré by odôvodňovali takéto nerovnaké zaobchádzanie. V záujme efektívneho zamedzenia ohrozenia výroby tepla a jeho rozvodu konečným odberateľom vrátane domácností by sa zákonodarcom zavedená exekučná imunita majetku držiteľov povolenia na výrobu a rozvod tepla mala vzťahovať v rovnakom rozsahu na všetkých, aj neštátnych držiteľov tohto povolenia, pretože aj v prípade neštátnych držiteľov tohto povolenia môže byť potenciálne ohrozená výroba a rozvod tepla konečným odberateľom vrátane domácností, ak ich majetok nebude chránený exekučnou imunitou.

Podľa ústavného súdu neexistuje ústavne akceptovateľný dôvod na rozdielne zaobchádzanie s držiteľmi povolenia na výrobu a rozvod tepla vzhľadom na to, či sú právnickými osobami so 100 % majetkovou účasťou štátu, alebo sú právnickými osobami bez takejto účasti štátu. Takýto dôvod neuvádzajú ani účastníci konania.

Exekučná imunita majetku štátu podľa napadnutej právnej úpravy napokon pôsobí diskriminačne aj z dôvodu rozdielneho zaobchádzania medzi veriteľmi tých držiteľov povolenia na výrobu a rozvod tepla, ktorí sú právnickými osobami so 100 % majetkovou účasťou štátu (predstavujúcich jednu skupinu adresátov právnych noriem regulujúcich nútený výkon rozhodnutí) a veriteľmi držiteľov povolení na výrobu a rozvod tepla, ktorí nie sú právnickými osobami so 100 % majetkovou účasťou štátu (predstavujúcich druhú skupinu adresátov právnych noriem regulujúcich nútený výkon rozhodnutí). Inakosť zaobchádzania tkvie v neprimeranom obmedzení a sťažení, ba až v nemožnosti veriteľov štátu domôcť sa uspokojenia svojich vykonateľne potvrdených pohľadávok, ak ich štát dobrovoľne neuspokojí. Ani pre rozdielne zaobchádzanie s týmito skupinami osôb neexistuje podľa ústavného súdu ústavne akceptovateľný dôvod. Takýto dôvod neuvádzajú ani účastníci konania. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že exekučná imunita majetku štátu podľa § 28a a §38ab zákona o tepelnej energetike nie je v súlade s čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru.

K namietanému nesúladu napadnutej právnej úpravy s princípom právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy

Podľa ústavného súdu je napadnutá právna úprava v rozpore s koncepciou materiálneho právneho štátu zakotvenou v čl. 1 ods. 1 ústavy, keďže nezaistuje primeranosť použitého právneho prostriedku implementovaného vo zvolenej legislatívnej regulácii (exekučnej imunity majetku štátu slúžiacom na výrobu a rozvod tepla konečným odberateľom, vrátane domácností) vo vzťahu k legitímnemu cieľu sledovanému zákonodarcom (zamedzenie ohrozenia výroby a rozvodu tepla konečným odberateľom, vrátane domácností) a súlad zvoleného legislatívneho opatrenia s ústavnými princípmi a demokratickými hodnotami vytvárajúcimi koncept materiálneho právneho štátu, konkrétne s princípmi zákazu diskriminácie a proporcionality či primeranosti.

Napokon, napadnuté ustanovenie § 38ab zákona o tepelnej energetike nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy aj z dôvodu, že porušuje princíp zákazu retroaktivity právneho predpisu, a tým aj ochranu nadobudnutých práv veriteľov držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla, ktorý je právnickou osobou so 100 % majetkovou účasťou štátu.

K namietanému nesúladu napadnutej právnej úpravy so základným právom vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 4 ústavy

Ustanovenie čl. 20 ods. 4 ústavy má však samostatnú skutkovú podstatu a jeho účelom je zaručenie ochrany pred zbavením vlastníctva bez súhlasu vlastníka. V danej veci sa zásah do vlastníckeho práva síce týka konkrétnej pohľadávky, ktorá nebude môcť byť vymožená, nejde však priame vyvlastnenie ani vyvlastnenie de facto a okresný súd v tomto smere svoj návrh ani nijako neodôvodnil. Ústavný súd dospel k záveru, že čl. 20 ods. 4 ústavy nie je v danom prípade aplikovateľný najmä pre zjavný nedostatok príčinnej súvislosti s namietaným nesúladom s označeným článkom ústavy, a preto návrhu okresného súdu v tejto časti nevyhovel.

Ústavný súd rozhodol:

Ustanovenia § 28a a § 38ab zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení zákona č. 439/2015 Z. z. **n i e s ú** v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vo zvyšnej časti návrhu Okresného súdu Bratislava II nevyhovel.

Odlíšné stanovisko sudkyne Ivetty Macejkovej

K navrhovateľom namietanému nesúladu napadnutej právnej úpravy s čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu

Stotožňujem sa s nálezom sp. zn. PL. ÚS 1/2017 zo 14. februára 2018, že napadnutá právna úprava - prešla prvým krokom testu proporcionality (test vhodnosti), keďže je spôsobilá dosiahnuť zamýšľaný legitímny cieľ – zamedziť ohrozeniu výroby tepla a jeho rozvodu konečným odberateľom vrátane domácností; - prešla druhým krokom testu proporcionality (test nevyhnutnosti), keďže cieľ sledovaný exekučnou imunitou nie je možné dosiahnuť prostredníctvom iných opatrení.

Nestotožňujem sa však s predmetným nálezom v tom, že napadnutá právna úprava nie je spôsobilá prejsť tretím krokom testu proporcionality

(proporcionalita v užšom slova zmysle).

Pre posúdenie, či je napadnutá právna úprava spôsobilá prejsť tretím krokom testu proporcionality, je teda zásadným práve určenie okruhu majetku, ktorý je chránený exekučnou imunitou. Je možné uznať, že vychádzajúc z doslovného znenia napadnutého ustanovenia § 28a zákona o tepelnej energetike by sa na prvý pohľad mohlo javiť, že majetok držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla uvedený v § 28a písm. a) až c) nepodlieha exekúcii bez ohľadu na to, či slúži na výrobu a rozvod tepla, keďže až v § 28a písm. d) sa v texte právnej normy uvádza slovné spojenie „slúžiaci na výrobu a rozvod tepla“. To, že zákonodarca v § 28a písm. d) zákona o tepelnej energetike použil slovné spojenie „iný majetok slúžiaci na výrobu a rozvod tepla“, hoci rovnako dobre mohol slovo „iný“ vynechať, znamená, že práve použitím tohto slova chcel vyjadriť rovnaký charakter majetku postupne uvádzaného v § 28 písm. a) až d) zákona o tepelnej energetike.

Vychádzajúc z uvedeného možno podľa môjho názoru dospieť aj k takému výkladu napadnutej právnej úpravy, že zákonodarca úmyselným použitím slova „iný“ chcel vyjadriť, že v prípade všetkých typov majetku uvádzaného v § 28a zákona o tepelnej energetike chráneného exekučnou imunitou musí ísť o majetok slúžiaci na výrobu a rozvod tepla.

Podľa môjho názoru možno konštatovať, že je možný dvojaký výklad napadnutého ustanovenia § 28a zákona o tepelnej energetike: -v zmysle jedného, ktorý zastáva navrhovateľ (okresný súd) a s ktorým sa stotožnila aj väčšina pléna, napadnutá právna úprava poskytuje v zásade absolútnu exekučnú imunitu, a preto je podľa nálezu ústavne nekonformná; -v zmysle druhého výkladu, ktorý zastáva vo svojom stanovisku vláda a s ktorým sa stotožňujem, napadnutá právna úprava neposkytuje absolútnu exekučnú imunitu, ale poskytuje exekučnú imunitu majetku, ktorý slúži na výrobu a rozvod tepla, pričom takýto rozsah exekučnej imunity je podľa môjho názoru spôsobilý prejsť tretím krokom testu proporcionality, a teda takýto výklad napadnutej právnej úpravy je ústavne konformný. Keďže z uvedeného vyplýva, že napadnutú právnu úpravu možno vysvetľovať dvoma spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a druhý výklad je s ňou v nesúlade, nejestvoval podľa môjho názoru ústavný dôvod na vyslovenie nesúladu napadnutej právnej úpravy. Navrhovateľ (okresný súd) je povinný v pochybnostiach vykladať napadnutú právnu normu ústavne konformne, a teda uprednostniť ten výklad, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb.

K navrhovateľom namietanému nesúladu napadnutej právnej úpravy s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru

Dôvody navrhovateľom tvrdeného nesúladu napadnutej právnej úpravy s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru sú v zásade totožné s dôvodmi, na ktorých navrhovateľ založil svoju argumentáciu na podporu tvrdeného nesúladu napadnutej právnej úpravy s čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a s právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Vzhľadom na uvedené logickým dôsledkom (podľa môjho názoru) súladu napadnutej právnej úpravy s čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a s právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu je následne aj súlad napadnutej právnej úpravy s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K navrhovateľom namietanému nesúladu napadnutej právnej úpravy s čl. 12 ods. 2 ústavy, resp. čl. 14 dohovoru

Neobstojí podľa môjho názoru tvrdenie navrhovateľa, ktorým odôvodňoval nesúlad napadnutej právnej úpravy s čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru, že napadnutá právna úprava zavedením absolútnej exekučnej imunity vylučuje z exekúcie vykonateľnú pohľadávku, resp. právoplatnému a vykonateľnému rozhodnutiu sa vzhľadom na absolútny rozsah exekučnej imunity prakticky

odníma jeho reálna vykonateľnosť. Totiž, ako už bolo uvedené, ak v prípade napadnutej právnej úpravy namiesto ústavne nekonformného výkladu, v zmysle ktorého napadnutá právna úprava poskytuje (ústavne nekonformnú) absolútnu exekučnú imunitu, uprednostníme ústavne konformný výklad, v zmysle ktorého napadnutá právna úprava poskytuje (ústavne konformnú) exekučnú imunitu výhradne majetku, ktorý slúži na výrobu a rozvod tepla, znamená to, že napadnutá právna úprava v žiadnom prípade nevylučuje z exekúcie vykonateľnú pohľadávku, túto bude naďalej možné uspokojiť z majetku dlžníka, ktorý neslúži na výrobu a rozvod tepla.

K navrhovateľom namietanému nesúladu napadnutej právnej úpravy s čl. 1 ods. 1 ústavy

Keďže na rozdiel od predmetného nálezu zastávam názor, že napadnutá právna úprava je v súlade s referenčnými normami uvedenými navrhovateľom, znamená to, že podľa môjho názoru zákonodarca svoju zákonodarnú moc uplatnil v súlade s inými ustanoveniami ústavy, a teda tým nemohol porušiť základný princíp ústavnosti ustanovený v čl. 1 ods. 1 ústavy.

Nad rámec možno v tejto súvislosti len pre úplnosť uviesť, že vyslovovanie nesúladu s čl. 1 ods. 1 ústavy by podľa môjho názoru malo byť vyhradené len pre osobitné najvážnejšie prípady porušenia princípov demokratického právneho štátu, resp. pre prípady, ak ide o vyslovovanie nesúladu s niektorým z právnych princípov právneho štátu, ktorý nemožno vyvodiť z iných ustanovení ústavy (napr. požiadavka právnej istoty, zákaz retroaktivity, princíp proporcionality a pod.). Ak teda niektorý z princípov právneho štátu je možné vyvodiť z iných (špeciálnych) ustanovení ústavy, neprichádza podľa môjho názoru vyslovovanie nesúladu s čl. 1 ods. 1 ústavy. Inak povedané, vyslovenie nesúladu napadnutej právnej úpravy s niektorým z ustanovení ústavy nezakladá automaticky dôvod aj na vyslovenie nesúladu napadnutej právnej úpravy s čl. 1 ods. 1 ústavy.

Vo vzťahu k otázke ústavnej konformity napadnutého prechodného ustanovenia § 38ab zákona o tepelnej energetike s čl. 1 ods. 1 ústavy je potrebné pripomenúť, že právna veda rozoznáva tzv. retroaktivitu pravú a retroaktivitu nepravú. Pravá retroaktivita zahŕňa prípady, keď právna norma reglementuje aj vznik právneho vzťahu a nároky z neho vzniknuté pred jej účinnosťou. Vo všeobecnej teórii práva je dlhodobo zakotvený právny záver o neprípustnosti tzv. pravej spätnej účinnosti právnej úpravy. Pravá spätná účinnosť by znamenala zásadné porušenie princípu právnej istoty v právnych vzťahoch tým, že by na právne vzťahy, ktoré vznikli pred účinnosťou príslušného právneho predpisu, a na skutočnosti v týchto právnych vzťahoch, ktoré nastali v dobe pred účinnosťou príslušného právneho predpisu pripustila aplikáciu tohto nového právneho predpisu. Novou právnou úpravou by tak bolo zasahované spätne do minulosti a právne posúdenie v minulosti existujúcich právnych vzťahov aj skutočností vtedy vzniknutých by sa po účinnosti novej právnej úpravy menilo. V tejto súvislosti je však nutné odlišovať od pravej retroaktivity retroaktivitu nepravú. Nepravá retroaktivita spočíva v tom, že právne vzťahy hmotného i procesného práva, ktoré vznikli za platnosti práva starého, sa spravujú zásadne týmto právom, a to až do doby účinnosti práva nového; po jeho účinnosti sa však riadia právom novým. Tato zásada však platí len potiaľ, pokiaľ ostatné záverečné ustanovenia právnej normy nestanovujú so zreteľom na zvláštnosti niektorých právnych vzťahov niečo iné. Ak teda prechodné ustanovenia nepamätajú na špecifické riešenie určitej čiastkovej konkrétnej situácie, potom je namieste záver, že nová právna úprava odo dňa svojej účinnosti do budúcnosti upravuje aj právne vzťahy a jednotlivé skutočnosti, ktoré síce vznikli v minulosti, ale existujú ďalej. Retroaktivita nepravá je teda v právnej teórii i praxi považovaná za prijateľnú. Pokiaľ ide o nepravú retroaktivitu v procesnom práve a názory právnej doktríny na ňu, z povahy procesného práva vyplýva, že nové procesné právo (jeho zmeny) má pôsobiť odo dňa nadobudnutia účinnosti nového zákona, a to aj pre konania začaté pred jeho účinnosťou, pričom účinky procesných úkonov súdu i účastníkov, ktoré s nimi spájala či nespájala predchádzajúca právna úprava, zostávajú zachované. Teda v prípade procesných vzťahov platí

	<p>nové právo aj vo veciach pred jeho účinnosťou začatých, ale dosiaľ neskončených. Prirodzene platí, že tato zásada môže byť prelomená, pretože rozhodujúce sú vždy konkrétne prechodné ustanovenia v nových procesných predpisoch, ktoré môžu stanoviť, že konania začaté pred dňom účinnosti nového predpisu sa dokončia podľa doterajších predpisov. Ak však prechodné ustanovenia neustanovia nič iné, prípadne vôbec nič, uvedená zásada platí.</p> <p>Pokiaľ ide o napadnuté ustanovenie § 38ab zákona o tepelnej energetike, je nepochybné, že toto ustanovenie je ustanovením procesnoprávneho charakteru, a teda vychádzajúc z uvedeného vo vzťahu k nemu platí, že je uplatniteľné aj na prebiehajúce konania. Vzhľadom na uvedené sa nestotožňujem s argumentáciou, že neústavnosť napadnutého ustanovenia § 38ab zákona o tepelnej energetike spočíva v tom, že je neprípustne retroaktívne.</p> <p>Odlíšne stanovisko sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej</p> <p>Ustanovenie § 28a zákona o tepelnej energetike je hmotnoprávnym ustanovením, a preto som nemohla súhlasiť s tým, že toto ustanovenie je v nesúlade s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré sú procesnými ustanoveniami garantujúcimi spravodlivé súdne konanie. Nazdávam sa tiež, že vyslovenie nesúlady tohto ustanovenia s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu bez väzby a v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru, t. j. „len“ samostatne, je nenáležitá a v plnej miere nezohľadňuje ústavnoprávne dôsledky zavedenia napadnutého ustanovenia zákonodarcom. Naopak, § 38ab zákona o tepelnej energetike je prechodným procesným ustanovením, a preto mu prislúcha ústavnoprávne hodnotenie z hľadiska jeho súladu/nesúladu s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale predovšetkým s čl. 1 ods. 1 ústavy. Na tento môj právny názor bezprostredne nadväzuje aj jeho príslušné odôvodnenie, ktoré sa nestotožňuje s odôvodnením obsiahnutým v schválenom znení väčšinového stanoviska.</p> <p>Podľa môjho názoru exekučná imunita, ktorá sa v našom právnom poriadku stala „zaužívaným“ právnym inštitútom, je determinovaná viac účelovosťou ako ústavnosťou, a to nielen vo vzťahu k oblasti tepelného hospodárstva. Z hľadiska doterajšieho „vývoja“ a ústavnoprávneho hodnotenia zasluhuje preto omnoho väčšiu pozornosť a analýzu predovšetkým z pohľadu súladu/nesúladu tohto inštitútu s čl. 1 ods. 1, ale tiež s čl. 20 ods. 1 a čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy, resp. s čl. 14 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, a to nielen odkazom na judikatúru ústavného súdu (ktorá má byť východiskom), keďže zákonodarcu ho nevyužíva iba ojedinele, ale naopak, opakovane. Pretože s väčšinovým právnym názorom pléna ústavného súdu nesúhlasím, pripájam k nálezom sp. zn. PL. ÚS 1/2017 zo 14. februára 2018 toto svoje odlíšne stanovisko.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov</p>	<p>ÚS SR: PL. ÚS 111/2011-61; EŠLP: Sporrang and Lönnroth v. Sweden, z 23. 9. 1982 o sťažnosti č. 7151/75; 7152/75 ; Van Marle a.o. proti Holandsku, z 26. 6. 1986, sťažnosť č. 8543/79, § 41; Stran Greek Refineries a.o. proti Grécku, 9. 12. 1994, sťažnosť č. 13427/87, § 59; Kopecký proti Slovensku, 28. 9. 2004, sťažnosť č. 44912/98, § 25 ;Saggio proti Taliansku, 25. 10. 2001, sťažnosť č. 41879/98, § 24; Knieža Hans-Adam II. Lichtenštajnský v. Nemecko, 12. 7. 2001, sťažnosť č. 42527/98, § 83;;Brumarescu proti Rumunsku, 28. 10. 1999,sťažnosť č. 28342/95, § 77; Popescu proti Rumunsku, 2. 3. 2004 sťažnosť č. 48102/99, § 80; Saffi proti Taliansku, 28. 7. 1999 ,sťažnosť č. 22774/93, § 49; Hornsby proti Grécku, 19. 3. 1997, sťažnosť č. 18357/91, § 40; Burdov proti Rusku, 7. 5. 2002 sťažnosť č. 59498/00, § 35;</p>

súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	súlad-súlad právnych predpisov majetok-majetková ujma základné ľudské práva a slobody-obmedzenie účinky ex nunc princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp rovnosti exekúcia-neprípustnosť exekúcie retroaktivita medzinárodné právo-medzinárodný záväzok princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp proporcionality (primeranosti) imunita vlastníctvo-obmedzenie diskriminácia

Uznesenie:

spisová značka	PL. ÚS 7/2018
populárny názov	Náležitosti návrhu na začatie konania
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o súlade právnych predpisov
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	25.04.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 12 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 12 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 14 Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach čl. 7 vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov § 12 ods. 6
analytická právna veta	Spolu s ďalšími procesnými náležitosťami je prerušenie konania, v ktorom mal súd aplikovať napadnutý právny predpis, procesným predpokladom na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov všeobecným súdom. Tento procesný predpoklad všeobecný súd preukazuje uznesením, ktoré obsahuje výrok o prerušení konania.
skutkový stav a základné fakty	Navrhovateľ, ktorým je Okresný súd Bratislava V., podal návrh na začatie konania o súlade § 12 ods. 6 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) s čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 ústavy, s čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a s čl. 7 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ďalej len „pakt“). Na tomto súde viedlo trestné konanie pod sp. zn. 3 T 93/2016, v rámci ktorého bolo 24. mája 2016 obvinenému vznesené obvinenie za obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi (sadzba 10 – 15 rokov, obhajkyňa, ustanovená 24. mája 2016)], spáchaný formou spolupáchateľstva, a obvinenej za zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi (sadzba 3 – 10 rokov, obhajkyňa, ustanovená 26. mája 2016), spáchaný formou spolupáchateľstva. Obvinená bola 26. októbra 2016 upozornená na zmenu právnej kvalifikácie s tým, že v ďalšom konaní bude jej skutok posudzovaný ako obzvlášť závažný zločin (sadzba 10 – 15 rokov). Predmetná trestná vec bola

	<p>právoplatne skončená schválením dohody o vine a treste 31. januára 2017.</p> <p>Ustanovená obhajkyňa si 9. augusta 2017 uplatnila trovy obhajoby s tarifnou odmenou za jeden úkon určenou podľa § 12 ods. 3 písm. c) vyhlášky. S poukazom na § 12 ods. 6 vyhlášky jej však je možné priznať tarifnú odmenu len podľa § 12 ods. 3 písm. b) vyhlášky, pretože v čase jej ustanovenia sa jej klientka nachádzala v trestnej sadzbe 3 – 10 rokov, a to vrátane úkonov po 26. októbri 2016, teda po zmene právnej kvalifikácie, avšak bola priznaná tarifná odmena podľa § 12 ods. 3 písm. c) vyhlášky. Po 26. októbri 2016 sa ustanovené obhajkyne zúčastnili celkovo 5 spoločných úkonov v tej istej trestnej veci a ich klienti boli v rovnakej trestnej sadzbe, napriek tomu majú byť podľa platnej a účinnej právnej úpravy odmeňované podľa odlišného kľúča.</p> <p>Navrhovateľ konštatuje, že podľa znenia § 12 ods. 6 vyhlášky (ďalej aj „napadnuté ustanovenie“ alebo „napadnutý právny predpis“) sa pri rozhodovaní o tarifnej odmene advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní neprihliada na zmenu kvalifikácie trestného činu v trestnom konaní. Navrhovateľ tvrdí, že toto napadnuté ustanovenie vyhlášky je v rozpore aj so základnými myšlienkami, na ktorých je spôsob výpočtu odmeny obhajcu postavený. V § 12 ods. 3 písm. a) – c) vyhlášky je odstupňovaný spôsob výpočtu odmeny podľa miery zodpovednosti obhajcu vzhľadom na hroziacu sankciu, teda závažnosť trestného činu.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Konanie ústavného súdu podľa čl. 125 ods. 1 ústavy je pritom zásadne založené na uplatňovaní dispozičnej zásady, ktorá neumožňuje ústavnému súdu dopĺňať z vlastnej iniciatívy procesne relevantným spôsobom nedostatky návrhu na začatie konania, a tým suplovať zodpovednosť navrhovateľa, resp. jeho kvalifikovaného zástupcu za perfektnosť návrhu.</p> <p>Aj vo vzťahu ku konaniu o súlade právnych predpisov platí, že je zodpovednosťou zástupcu navrhovateľa (vrátane predsedu senátu alebo samosudcu zastupujúcich všeobecný súd) realizovať zastupovanie navrhovateľa kvalifikovane, t. j. tak, aby ústavný súd ako špecializovaný súdny orgán ochrany ústavnosti nebol zaťažovaný nekvalifikovanými návrhmi a nekvalifikovaným prístupom účastníkov ku konaniu. Ani v konaní o súlade právnych predpisov ústavný súd preto nie je povinný odstraňovať nedostatky v podaní navrhovateľa, ktorým je všeobecný súd, keďže za perfektnosť návrhu na začatie konania v plnej miere zodpovedá kvalifikovaný zástupca, zastupujúci všeobecný súd, t. j. predseda senátu alebo samosudca.</p> <p>Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (PL. ÚS 3/98, PL. ÚS 16/02, PL. ÚS 43/2015, PL. ÚS 11/2017) vyplýva, že spolu s ďalšími procesnými náležitosťami je prerušenie konania, v ktorom mal súd aplikovať napadnutý právny predpis, procesným predpokladom na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov všeobecným súdom. Tento procesný predpoklad všeobecný súd preukazuje uznesením, ktoré obsahuje výrok o prerušení konania.</p> <p>Podľa čl. 144 ods. 2 prvej vety ústavy podaniu návrhu na ústavnom súde predchádza povinnosť všeobecného súdu prerušiť konanie („konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1“). Ústavný súd už konštatoval, že za prerušené konanie je potrebné považovať tak právne perfektného prerušenia konania, ktorý nastáva až po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o prerušení konania (PL. ÚS 7/2012).</p> <p>Podanie obsahujúce návrh na začatie konania bolo ústavnému súdu doručené spolu s príslušným súdnym spisom. Posledným úkonom v predmetnom spise bol úradný záznam z 26. februára 2018 v znení: „Uznesenie o prerušení trestného stíhania podľa § 283 ods. 5 Tr. Por. sa nebude vyhotovovať, nakoľko sa vzťahuje len na súdne konanie, nie vykonávacie. Predlož spis Ústavnému súdu SR spolu s návrhom predsedu súdu.“</p>

	<p>Ústavný súd zdôrazňuje, že čl. 144 ods. 2 prvá veta ústavy stanovuje povinnosť všeobecného súdu prerušiť konanie, ak sa domnieva, že ustanovenie iného všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré má aplikovať v predmetnom konaní, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu. Okresný súd správne identifikoval, že prerušenie trestného stíhania podľa § 283 ods. 5 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) nebolo v tomto prípade možné, pretože predmetné trestné stíhanie už bolo právoplatne skončené schválením dohody o vine a treste 31. januára 2017. Navyše, v rámci trestného stíhania okresný súd ani nemusel aplikovať napadnuté ustanovenie. Ak okresný súd po právoplatnom skončení trestného stíhania rozhoduje o náhrade trov trestného konania, koná v zákonom rámci podľa šiestej časti Trestného poriadku (Trov trestného konania). Aj keď táto šiesta časť Trestného poriadku neobsahuje žiadne zákonné ustanovenie o prerušení konania v prípade podania na ústavnom súde, takéto ustanovenie o prerušení relevantného konania obsahuje priamo ústava v čl. 144 ods. 2. Po preskúmaní pripojeného súdneho spisu je zrejmé, že okresný súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s ústavnou podmienkou podľa čl. 144 ods. 2 ústavy. Takto sa posudzované podanie okresného súdu dostáva do rozporu s § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého návrh na začatie konania musí okrem iného obsahovať aj odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy (v tomto prípade aj uznesenie o prerušení konania).</p> <p>Okrem uvedeného písomné podanie navrhovateľa bolo podpísané iba predsedom okresného súdu JUDr. Dušanom Srogončíkom. Podľa § 553 ods. 5 Trestného poriadku o výške odmeny a náhrady rozhodne na návrh obhajcu orgán činný v trestnom konaní, ktorého rozhodnutím sa trestné stíhanie právoplatne skončilo; v prípravnom konaní môže rozhodnutím poveriť prokurátor asistenta prokurátora a v konaní pred súdom rozhodne predseda senátu súdu prvého stupňa alebo ním poverený vyšší súdny úradník. V predmetnej veci s ohľadom na § 553 ods. 5 Trestného poriadku a s poukazom na § 21 ods. 5 zákona o ústavnom súde okresný súd v konaní podľa čl. 125 ods. 1 ústavy zastupuje predseda senátu okresného súdu (ktorým je podľa pripojeného súdneho spisu sudca JUDr. René Štepánik), ktorý toto podanie ale nepodpísal.</p> <p>Ako z už uvedených zákonných ustanovení vyplýva, keďže podanie navrhovateľa, ktorým je okresný súd, nie je v zmysle § 21 ods. 5 zákona o ústavnom súde podpísané príslušným predsedom senátu, ktorý zastupuje senát, ale predsedom okresného súdu, ktorý nezastupuje okresný súd v konaní podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, toto podanie nespĺňa náležitosti podľa § 20 ods. 1 poslednej vety zákona o ústavnom súde.</p> <p>Ústavný súd rozhodol:</p> <p><u>Návrh Okresného súdu Bratislava V odmieta pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>diskriminácia majetok-majetková ujma návrh-odmietnutie konanie pred ústavným súdom-podmienky konania pred ústavným súdom</p>

<p>spisová značka</p>	<p>PLz. ÚS 1/2018</p>
<p>populárny názov</p>	<p>Kumulácia dovolacích dôvodov</p>

sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	konanie o zjednocovaní právnych názorov
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o zjednotení odchylných právnych názorov
dátum rozhodnutia	25.04.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov § 6
analytická právna veta	<p>Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.</p> <p>Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmatečnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmatečnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Konanie vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 643/2017</p> <p>Sťažovateľ v podanej sťažnosti namietal, že okresný súd uznesením č. k. 8 C 133/2014-112 z 29. septembra 2015 povolil obnovu konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2 Ro 26/2010, v ktorom okresný súd zaviazal odporkyňu na zaplatenie sumy 498,33 eur s prísl. sťažovateľovi. Keďže sťažovateľ zastával názor, že dôvody na povolenie obnovy konania nie sú dané (návrh bol podaný oneskorene a súd prvej inštancie sa s jeho právnymi argumentmi nevysporiadal), proti rozhodnutiu sa odvolal. Krajský súd uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil, pričom sa podľa sťažovateľa taktiež nevysporiadal s jeho argumentáciou a rozhodol aj v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Sťažovateľ preto podal proti rozhodnutiu krajského súdu z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) dovolanie.</p> <p>Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné. Najvyšší súd rozhodol s odvolaním sa na uznesenie Veľkého senátu občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017, v ktorom dospel k záveru, že kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmatečnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmatečnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.</p>
z odôvodnenia	<p>Otázkou, ktorá je predmetom konania o zjednotení odchylných právnych názorov, je v tomto prípade tá, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa ustanovenia § 420 CSP, ako aj § 421 CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, a ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmatečnosti uvedené § 420 písm. a) až f) CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmatečnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.</p> <p>V súvislosti s prípravou rozhodnutia vo veci samej I. senát ústavného súdu zistil, že II. senát ústavného súdu sa s nastolenou právnou otázkou vo svojom uznesení</p>

č. k. II. ÚS 512/2017-14 z 3. augusta 2017 už zaoberal, pričom právny záver, ktorý II. senát v dotknutom uznesení formuloval, je odlišný od toho, ktorý v súčasnosti zastáva I. senát ústavného súdu v ním prejednávanej veci. Kvôli poriadku je potrebné uviesť, že teraz preskúmaná právna otázka bola prítomná aj v iných predchádzajúcich rozhodnutiach ústavného súdu (napr. I. ÚS 380/2017, III. ÚS 615/2017 a pod.).

Konanie vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 512/2017

Uznesením č. k. II. ÚS 512/2017-14 z 3. augusta 2017 bola sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 8 Čdo 49/2017 zo 14. júna 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 266/2016 z 12. septembra 2016, odmietnutá ako zjavne neopodstatnená. Napadnutým uznesením najvyšší súd rozhodol o odmietnutí dovolania pre jeho neprípustnosť, keďže vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil a vadou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sa nezaoberal, poukazujúc na právny záver veľkého senátu najvyššieho súdu vyjadrený v uznesení sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017, podľa ktorého je neprípustné, aby strana sporu v podanom dovolaní kumulovala dôvody prípustnosti dovolania zároveň podľa § 420 aj § 421 CSP. Ak napriek tomu dovolateľ uvedie, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 420 a tiež § 421 CSP, dovolací súd sa obmedzí na posúdenie prípustnosti dovolania iba podľa ustanovenia § 420 CSP.

Druhý senát ústavného súdu teda v citovanom uznesení nepovažoval právny názor vyslovený v napadnutom uznesení najvyššieho súdu týkajúci sa tzv. zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania za ústavne neutržateľný.

Právny názor, ku ktorému dospel I. senát ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 643/2017

Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej aj „veľký senát“) vo svojom uznesení sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 vyslovil právny názor, podľa ktorého je kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 CSP neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste. Veľký senát pri riešení otázky, či prípustnosť dovolania možno vyvodzovať popri sebe z § 420 CSP a § 421 CSP, využil interpretačné pravidlo zakotvené v čl. 4 ods. 2 CSP, ktorý upravuje, ako má súd postupovať v prípade, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia zákona ani na základe analógie. Podľa tohto článku súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon, tak aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej náuky a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Pri formulovaní svojho právneho názoru vychádzal najvyšší súd z toho, že právna úprava dovolania a dovolacieho konania prešla prijatím nového procesného kódexu Civilného sporového poriadku zásadnou koncepčnou zmenou. Na základe teoretických úvah, doterajších skúseností súdnej praxe a na základe rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva boli určené dve základné úlohy, ktoré má dovolanie plniť. Prvá úloha spočíva v náprave najzávažnejších procesných pochybení a druhá v riešení otázok zásadného právneho významu. Podľa názoru veľkého senátu je dovolanie upravené tak, aby bolo spôsobilé plniť obe tieto úlohy. To však neplatí v konkrétnom civilnom sporovom konaní, kde môže dovolanie plniť vždy len jednu z vymedzených úloh. Súbežné plnenie oboch

týchto úloh v jednom dovolacom konaní je podľa názoru veľkého senátu vylúčené, a je preto na dovolateľovi, aby sa rozhodol, ktorú z týchto úloh má ním podané dovolanie plniť. Veľký senát poukázal tiež na sprísnenú úpravu náležitostí dovolania, ktorá okrem iného vyžaduje, aby bol dovolateľ, ktorý nemá právnické vzdelanie, v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ale aby už samotné dovolanie bolo spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Zákonodarca tým reagoval na poznatky doterajšej súdnej praxe, v ktorej sa neustále vyskytovali dovolania, v ktorých dovolatelia vyvodzovali hypotetické dôvody prípustnosti dovolania a súčasne namietali všetky právnu úpravou predpokladané dôvody prípustnosti dovolania, pričom neraz bolo rejmé, že dovolanie nie je podávané s istotou, ale len „pre istotu“. Nová právna úprava chce preto zabrániť tomu, aby boli podávané dovolania, ktoré sledujú ciele nezodpovedajúce povahe a účelu dovolacieho konania. Ďalším argumentom, ktorý veľký senát použil v rámci zdôvodnenia svojho právneho názoru, je princíp hospodárnosti konania, ktorý stavia nad dispozičný princíp, keď uvádza, že dispozičný princíp sa v dovolacom konaní výrazne oslabuje v prospech princípu procesnej ekonómie.

I. senát ústavného súdu rozhodujúci vo veci sp. zn. I. ÚS 643/2017 sa s vysloveným právnym názorom veľkého senátu nestotožňuje a konštatuje, že v dovolacom konaní je de lege lata prípustná kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP a ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

V normatívnych ustanoveniach Civilného sporového poriadku (§ 419 až § 423) sú uvedené podmienky, za splnenia ktorých je dovolanie prípustné. Ustanovenia § 420 až § 423 CSP upravujú prípustný predmet dovolania. Ustanovenie § 420 CSP taxatívne vymedzuje prvú skupinu podmienok prípustnosti dovolania tzv. dôvody zmätočnosti a v ustanovení § 421 CSP je upravená druhá skupina podmienok prípustnosti, ktoré tvoria prípady, v ktorých ide o otázky zásadného právneho významu. Z textu zákona vyplýva, že pri vymedzení podmienky prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 CSP je možné dovolanie odôvodniť iba vadami zmätočnosti taxatívne uvedenými v tomto ustanovení a pri dovolaní prípustnom podľa ustanovenia § 421 CSP je možné podľa § 432 CSP ako dovolací dôvod namietat iba nesprávne právne posúdenie veci. Z uvedeného vyplýva, že rekonštrukcia síce zmenila koncepciu dovolania, ale úspešnosť dovolania je aj naďalej vymedzená kombinovane. Dovolanie musí aj naďalej spĺňať podmienky prípustnosti a zároveň musí byť daný jeden z dovolacích dôvodov. Rovnaký postup pri posudzovaní dovolania sa uplatňoval aj za predchádzajúcej právnej úpravy, a teda v tomto smere nová právna úprava na tejto koncepcii nič nezmenila.

Zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná. Neexistuje preto dôvod, prečo by mal súd pri rozhodovaní postupovať podľa čl. 4 ods. 2 CSP. Napokon, zmyslom tohto ustanovenia je určiť taký postup, aby súd nemusel stranu pri rozhodovaní odmietnuť (zákaz odmietnutia spravodlivosti) a v prípade pochybností rozhodnúť pozitívne. Aplikáciou tohto ustanovenia spôsobom, ako to vykonal veľký senát, by došlo k presne opačnému efektu.

Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola de facto rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Právne posúdenie prípustnosti opravného

prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.

Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420 a § 421 CSP). Absenciu zakotvenia zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania v právnej úprave hodnotí ústavný súd ako zámer zákonodarcu, ktorý je možné zmeniť iba (opäť) zákonom, a nie názorom de lege ferenda.

Ústavný súd považuje zmenenú koncepciu dovolania spočívajúcu v sprísnení podmienok upravujúcich odôvodnenie dovolania (§ 431 až § 433 CSP), v obmedzení dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci len na prípady zásadného právneho významu (§421 ods. 1 CSP), v spísaní dovolania kvalifikovanou osobou (§ 429 ods. 1 CSP), vo zvýšení limitu pre prípustnosť dovolania z trojnásobku na desaťnásobok minimálnej mzdy (§ 422 ods. 1 písm. a) CSP), za – pre tento čas – dostatočnú záruku pred zneužitím dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

Prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkolvek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva. (Drgonec, J., Ústava Slovenskej republiky. Bratislava : C.H. Beck, 2015, s. 855). „Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces.“ (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017). „Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebieha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ (rozsudok ESLP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36).

Existencia práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu. Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasti, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (Svák, J. Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch. II. zväzok. Bratislava: EUKODÉX, s. r. o., Paneurópska vysoká škola, 2011. s. 10). „Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné“ (rozsudok ESLP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

Ak veľký senát generálne vylúčil súbežné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania a pre takéto vylúčenie neexistujú rozumné a presvedčivé argumenty, odňal tým právo dovolateľovi na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu denegatio iustitiae.

Vzhľadom na skutočnosť, že I. senát ústavného súdu v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou (rozhodovaním o sťažnosti vo veci vedenej pod sp. zn.

	<p>I. ÚS 643/2017) dospel k právnemu názoru, ktorý je odchylný od právneho názoru II. senátu vysloveného vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 512/2017, predložil pred rozhodnutím v dotknutej veci plénu ústavného súdu podľa § 6 zákona o ústavnom súde návrh stanoviska na zjednotenie odchylných právnych názorov senátov ústavného súdu v znení:</p> <p>„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“</p> <p>Plénum ústavného súdu predložený návrh stanoviska schválilo a v tomto znení ho uviedlo aj vo výroku tohto uznesenia. Senáty ústavného súdu budú v zmysle § 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach viazané týmto uznesením ústavného súdu.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	<p>US SR: III. ÚS 875/2016 ESLP: Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36; Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58;</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	dovolanie-prípustnosť práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na prístup k súdu dovolanie-dovolacie konanie

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.